

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет бізнесу і права

Кафедра готельно-ресторанного та туристичного бізнесу

Кемпінги України: географія, типологія

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконав: студент IV курсу 10-421 групи
спеціальності: 241 Готельно-ресторанна справа
освітньо-професійної програми
Готельно-ресторанна справа
Білоус Олександр Григорович

Керівник: к.соціол.н., доцент Волошин О.В.

Рецензент: Лиманець Л.М., власниця ресторану
«Beer House» та готелю «Bonita»

Івано-Франківськ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 Історизм та теоретичне обумовлення основного розуміння	6
1.1 Класифікація різновидів кемпінгового бізнесу.....	6
1.2 Еволюція та комбінаторність різновидів кемпінгу	9
1.3 Караванінг та його технологічні особливості.....	
1.4 Глемпінг – сучасний тренд та різновид кемпінгу	
РОЗДІЛ 2 Сучасний стан глемпінгового руху в Україні	13
2.1 Основні регулятори кемпінгового бізнесу.....	13
2.2 Пропозиції та характеристики кемпінгових стоянок України.....	18
ВИСНОВКИ	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	32
ДОДАТКИ	35
Додаток А.....	35
Додаток Б.....	36
Додаток В.....	39
Додаток Г.....	40
Додаток Д.....	42
Додаток Е.....	43

ВСТУП

Доцільність та актуальність теми відпочинку під час повномасштабної війни на сьогодні може здатись « не на часі» проте, слід розуміти, що життя не зупиняється і слід рухатись вперед. Це питання стосується більше не самого відпочинку, а його організації, як сфери бізнесу та можливості сплачувати податки та збори до бюджету країни тим самим наближаючи перемогу. Про актуальність кемпінгового бізнесу ми будемо говорити не з точки зору заюзаних книжкових експертів, а з точки зору сучасного підходу, який в інформаційному полі стосується відкритої до висловлювання та критики блогерів та бізнес аналітиків.[3]

Досліджуючи сучасний стан кемпінгового туризму ми неодноразово звертаємось до вивчення бізнес процесів таких мереж глемпінгів як «Мандра» який представляє керуючий партнер Сергій Боев, та досвіду Артура Лупашко – засновника мережі готелів Ribas Hotel Group, які являючись власниками існуючих туристичних компаній продовжують поширювати та розвивати туристичний бізнес в нашій державі і в свою чергу вбачають перспективи в розвитку кемпінгового бізнесу. До того ж бізнесовою специфікою даного бізнесу є відносно не великі капіталовкладення та менші бюрократичні особливості, адже навіть при використанні будівель для туристів їхньою архітектурною особливістю є те що вони являються не фундаментальними а тимчасовими і не вимагають для свого спорудження окремих дозволів, і як зазначають тревелл-блогери головне щоб була гарна локація.

Тож розуміючи актуальність даного напрямку туристичного бізнесу ми обрали наступну тему нашої кваліфікаційної роботи : « Кемпінги України: географія, типологія ».

Мета роботи – дослідити стан кемпінгового бізнесу в Україні, його географічний спектр розташування та типологію кемпінгових підприємств.

Об’єкт дослідження – стан кемпінгового туристичного бізнесу України

Предмет дослідження – кемпінг, як явище туристичного бізнесу.

В процесі написання кваліфікаційної роботи були використанні наступні наукові методи:

- історично-порівняльний;
- аналітичний;
- прогнозування.

До структури роботи увійшли – вступ, два основні розділи разом з підрозділами, висновок, список використаної літератури та додатки, всього робота налічує 38 сторінок.

РОЗДІЛ І.

ІСТОРИЗМ ТА ТЕОРЕТИЧНЕ ОБУМОВЛЕННЯ ОСНОВНОГО РОЗУМІННЯ КЕМПІНГУ

1.1 Класифікація різновидів кемпінгового бізнесу

Відпочинок, оздоровлення, пошук творчого натхнення, що може поєднати ці всі людські пориви в одне ціле? На сьогодні поєднуючим фактором може стати доволі поширене, але мало досліджене явище туристичного бізнесу під назвою «Кемпінг». Саме з причин світової поширеності і такої обмеженої поширеності в Україні нами був обраний даний напрямок наукового дослідження.

Перш ніж почати розбиратись у даному напрямку бізнесу, слід бути відвертими, а чи настільки це нове явище для України, і тут ми звертаємо свої погляди на історичне минуле. Виявляється, що для нашого суспільства не науковий термін «відпочинок дикарями» в певній мірі, за часів радянщини, позиціонувався саме з мало комфортним і одночасно доволі економним прототипом відпочинку в кемпінгу.[4] Філософія даного туристичного відпочинку навряд чи сильно видозмінилась, за роки і спрямовувала своє бачення лише на основну суть кемпінгу, яка полягає в наступному : єднання з природою шляхом усамітнення та віддалення від міської метушні та урбаністичного тиску. В свою чергу єднання та проникність до природного середовища, у вигляді кемпінгу, має на меті сприймання краси та відчуття дикої первозданної природи. Шляхом залучення до певних процесів туристичного спрямування як походи, полювання, риболовля, збиральництво різних рослин, спостереження за дикими звірами, птахами їхнє фільмування та фотографування, готування їжі на вогні та багато іншого, що дає саме почуття єднання з природою, а разом з тим прививає любов до неї.

Якщо звернутись до більш глобального визначення явища кемпінгу, то ми можемо говорити про давні часи коли люди подорожуючи зупинялись в певних місцях і там облаштовували тимчасові перепочинкові локації, разом з тим вони використовувались на постійній основі, і навіть не завжди тими людьми хто їх вперше організував.[7] Однак, як поняття «кемпінгової зупинки» явище виникло в ХІХ столітті, коли форма мандрювання видозмінилась на дослідницьку та спостережну за явищами природи та відпочинку. Сучасного виду поняття кемпінгу набуло на початку ХХ століття, коли широко почали використовуватись засоби для проживання та технічне оснащення у сучасному розумінні (спальні мішки, лампи освітлення, переносні обігрівачі та туристичні намети), що дало можливість поліпшити комфорт та розширити ряди відпочиваючих. Тож перш ніж перейти до основних характеристик сучасного стану кемпінгів в Україні розглянемо їх види та коротку типізацію :

За часом використання кемпінги поділяються на сезонні та спеціального спрямування і використовуються з причин погодних чи кліматичних особливостей регіону, а також специфіки споглядальних можливостей (дозволів на рибальство, міграція птахів тощо)

За обсягами відвідувачів поділяються на групові (корпоративні) та індивідуальні, що вимагають збільшеної кількості технічного оснащення (великі столи, додаткові мангали, місця для колективного і комфортного зібрання тощо)

За формою розміщення відпочиваючих – наметові кемпінги, в свою чергу вони є класичною формою перебування, від організаторів вимагається розрахунок місць для розташування наметів, що дає відчуття найбільшої дотичності до краси природи.[6]

Також за формою розміщення та долучення до місця відпочинку виділяють автомобільні кемпінги. Розташування автокемперів відбувається в спеціально відведених стоянках з урахуванням

можливості заїзду авто як до місця стоянки так і на ній. Дане розташування буде вимагати наявності відповідного покриття дороги. Даний тип кемпінгу є більш комфортним з причин залучення більшої кількості речей та додаткового оснащення.

Наступним класифікатором кемпінгу є його віддаленість та важко доступність, яка передбачає відповідну підготовку відпочиваючих і обмежує доступ до комфорту розміщення з причин неможливості використання транспорту і передбачає лише об'єм доставки забезпечення виключно рюкзаками і власними силами.

І одним із значущих пунктів типізації кемпінгів є питання оплати перебування. Грошовий збір у кемпінгу може проводитись організатором або власником даного кемпінгу, що зазначається документами на право власності або комерційної діяльності. Відповідно якщо перебування в кемпінгу є платним то існує спектр надання додаткових послуг (за додаткову оплату).[6]

Слід визнати, що сучасні кемпінги змінюють уявлення про дану сферу надання відпочинкових послуг, з'являються багато особливих факторів ознак високоорганізованого бізнесу та певного рівня комфортності, до них ми відносимо наступне : організація безпеки відпочиваючих, довільний вибір паркувального місця для житла на колесах або місця розташування намету, забезпечення комфортними засобами (душ, туалет, місця харчування, реалізація сувенірної продукції, додаткові розважальні послуги). Певний час тому кемпінг, як ми вже зазначали, мав асоціації з диким відпочинком, а разом з тим поняття отримання певного комфорту не мало сприйматись як належне, до того ж питання оплати за перебування в зоні природного відпочинку взагалі викликало обурення відпочивальників, проте згодом унормування правил надання і використання послуг кемпінгів уладило ці протиріччя. Проте одразу слід зазначити, що мова йде про країни Європи та США, а в Україні дане питання не настільки

відпрацьоване в розумінні якості послуг та законодавчого регулювання.[3] Слід розглянути і усвідомити основні поняття філософії кемпінгу, які включають в себе наступне: заїжджаючи на огорожену територію кемпінгу людина отримує безпекові гарантії перебування, мінімальний набір комфорту (зазначали вище), разом з тим в залежності від об'єму платні клієнт має вибір поселення чи у власний намет, чи у стаціонарне житло, звісно за умов попереднього замовлення. Разом з тим у відповідності до фінансових можливостей відпочивальник може отримати ряд додаткових послуг (басейн, бар, ігрові майданчики і багато іншого). Нажаль ми можемо поки тільки спостерігати і вивчати роботу кемпінгів в інших розвинених країнах, в Україні дана сфера послуг тільки починає розвиватися і набувати відповідної форми. Проте перспективи розвитку вже помітні і відображаються у ряді створених закладів, які ми розглянемо у другому розділі нашого дослідження. Забігаючи наперед хотілось би зазначити, що до специфіки ведення бізнесу в нашій державі адже нюанс надання якісної послуги і бажання заробітку на неосвоєній і без мінімальних засобів комфорту території є поширеним явищем, яке нажалі психологічно відштовхує від подібного відпочинку.

1.2 Еволюція та комбінаторність різновидів кемпінгу

Повертаючись до розгляду еволюції та модернізації кемпінгу як різновиду надання туристичних послуг слід зазначити, що дослівний переклад терміну кемпінг з англійської мови звучить як проживання в таборі, що дає нам підстави виокремлювати клієнтів не тільки як користувачів послуг відпочинку, а в певній мірі як певну філософську спільноту. Ідея кемпінгового відпочинку передбачає умов дотримання екологічності та рекреації стану не тільки природи, ай людської душі. На превеликий жалі ідея цивілізованих кемпінгів на території нашої держави лишається поки що недосяжною мрією на відміну від

створення великих відпочинкових готельно-ресторанних комплексів. Розглядаючи і вивчаючи актуальність створення цивілізованих кемпінгових локацій вже зараз ми можемо стверджувати, що не залежно від форми власності і ступеня організованості кемпінгу, створення даних відпочинкових платформ несе для країни в цілому лише позитивне явище, тож наводимо ряд пунктів :

Узаконення та організація місць перебування та відпочинку туристів.

Змога планового контролю та регуляція використання природних ресурсів.

Створення робочих місць та збільшення сплати податків до бюджету держави.

Протидія самовільному створенню стоянок, зменшення негативного впливу на оточуюче середовище.

Розвиток та реклама регіону, як прогресуючого осередку туристичної діяльності.[11]

З метою створення комфортного кемпінгу збереження довколишнього середовища та дотриманням санітарно-епідеміологічних норм в процесі організації функціонування кемпу використовують ряд технологічних засобів, а саме будівництво водовідведення та водопостачання, організація додаткових послуг, підведення енергопостачання, і багато іншого. Хоч перераховані заходи і дають можливість створення цивілізованого кемпування, проте слід не забувати про основну ідею даного відпочинку, це є самообслуговування туристів та відносно низька вартість відпочинку.[8 с 17]

Вивчаючи загальну тенденцію розвитку кемпінгу та його різновидів в Україні ми провели певну аналітику його розвитку і дійшли висновку, що всі кемпінги які функціонують в нашій державі, а це близько сорока офіційно зареєстрованих стоянок організовані

приватними підприємцями, або мережевими відпочинковими комплексами. Нажаль сьогоднішня війна не дає нам можливості провести більш широке вивчення, проте навіть за довоєнними даними та теперішніми ми можемо стверджувати наступне. Створення кемпінгових майданчиків як приватного бізнесу доволі активно розвивається, основними критеріями є розташування поблизу видатних локацій як природного походження так і архітектурного, але з певними особливостями наближення до автодоріг, бо майже 90% відвідувачів кемпінгів подорожують власним автотранспортом, що являється окремим видом кемпінгу – караванінг. Також слід відмітити певну тенденцію розвитку кемпінгу, нажалі ми не можемо провести поки порівняння з європейськими та американськими аналогами, але можемо стверджувати, що розвиток українського кемпінгу одразу перескочив на новий рівень і відобразився одразу в новому форматі який отримав назву – глемпінг (друга назва – гламурний кемпінг) який відрізняється підвищеним комфортом відпочинку і завдяки використанню певного типу будівлі розширив відпочинковий період на всі пори року.[4] Даний тип кемпінгу виник як своєрідна більш затратна організація кемпінгового відпочинку, хоч основна мета максимального наближення до природи збережена. Заради наукової справедливості слід перерахувати і інші варіації кемпінгу, які певним чином не настільки поширені в Україні, хоча ми можливо не володіємо належною термінологією що до їх визначень : чампінги, дрампінги, грампінги й інші різновиди кемпінгів, а разом з тим з'явилися купа відпочинкових різновидів парків : караван-парки, холідей-парки, шале-парки, турінг-парки, еко-вілліджи та багато їхніх поєднуючих комбінацій, які тим чи іншим чином так само відносяться до кемпінгів. Весь спектр вказаних кемпінгів дає можливість стверджувати, що бізнес ідея даного спрямування лишається доволі актуальною та має перспективу розвитку в українському туристичному бізнесі. Проте

вимагає від законодавчих органів влади модернізації та доповнення існуючих законів які регламентують організацію туристичного бізнесу в Україні. А доти лишається сподіватись на приватний малий та середній бізнес для якого це може бути перспективною прибутковою справою. [12]

Аналізуючи державні програми що до розвитку певних регіонів було визначено, на прикладі Закарпатської області, спроби поліпшення та розвитку туристичного бізнесу з прямим посиленням на розвиток кемпінгу в період з 2011 по 2015 роки, виділялись кошти які переважно направлялись в розвиток готельно-ресторанних комплексів і певних різновидів придорожніх стоянок, але ніяк не кемпінгових локацій. Чим це викликано так і не зрозуміло, чи то не було чіткого визначення кемпінгів, чи то не було політичної волі. В наступний період 2016-2020 роки з державних програм взагалі було вилучено термін кемпінгу як туристичного явища, на сьогодні під час коли наша країна зазнала повномасштабного вторгнення і веде війну, звісно ж не йде мова про виділення з боку держави коштів на розвиток даного бізнесу, хоча зазначений регіон якраз і користується відвідуванням внутрішнього туриста. Який якраз і користується власним автотранспортом для мандрівок, а разом з тим і зростає попит саме на зазначені види кемпінгу – караванінг та глемпінг, що певним чином відрізняється від класичного кемпінгу більш широким спектром комфортних умов відпочинку.[10] Хоча і не слід скидати з рахунків актуальність простоти, фінансової доступності класичного кемпінгу на тлі скрутного економічного положення українського суспільства в широкій його масі. Також зібравши інформацію з відкритих джерел ми можемо стверджувати, що навіть ті приватні кемпінги, які пропонують послуги на туристичному ринку України не всі відповідають загальноприйнятим міжнародним стандартам які визначають кемпінги як такі.[15] А піднімати питання сертифікації за європейськими

стандартами під час війни, взагалі є не доречним і не актуальним. Тож на сьогодні маємо доволі сумну картину, що до перспектив розвитку кемпінгу в державі, хоча як і в кожному правилі є виключення, одним із таких представників є група готельної мережі « Рібас» на чолі з Антоном Лупашко, які навіть в цей час відкривають глемпінгові локації на березі Затоки (Одеська обл) та в Карпатах (Івано-франківська обл).

1.3 Караванінг та його технологічні особливості

Обираючи різновид кемпінгу для дослідження ми взяли до уваги ряд факторів сьогодення, і це стосується не лише війни в Україні, адже підходячи об'єктивно до тенденцій розвитку туристичного бізнесу ми спостерігаємо спад ще задовго до війни. Однією з причин спаду прийнято вважати епідемію корона вірусу в світі. Основними ознаками стало скорочення, а іноді і повна заборона туризму, хоча якраз кемпінг і став альтернативою для відпочинку, адже мав ряд переваг, які відобразились в наступних пунктах : вбачається відпочинок суто на природі поза межами великого скупчення людей, мандрівка до місця відпочинку відбувається власним автотранспортом. Ці риси спричинили активне поширення різновиду кемпінгового відпочинку – караванінг.[16]

Основний підхід до даного різновиду кемпінгу не змінився і так само дотримується основної філософії кемпінгу. Так само він являється способом проведення часу на природі який поєднує ночівлю поодаль власного дому, з використання спеціально обладнаної території і в наметі або в обладнаному транспортному засобі на якому і здійснюється подорож, чи будь яких варіаціях. Для цього обирається обладнана місцина з певними вимогами де одночасно ви можете припаркувати транспортний засіб і розбити намет у місці з прекрасним краєвидом. Разом з тим зупинившись в обладнаному кемпі ви маєте змогу забезпечити ваше обладнане авто енергоживленням з мережі,

доєднатись до системи водопостачання не втрачаючи комфортних засобів до відпочинку. Обравши караванінг, як форму відпочинку слід усвідомити ряд особливостей щодо форми організації такої подорожі, і забігаючи наперед, можемо стверджувати що це не дасть вам можливості зекономити кошти на організацію відпочинку. Проте існує ряд переваг караванінгу перед іншими формами відпочинку, а саме:

Свобода пересування і незалежність від інших видів транспорту в часі.

Довільне обрання місця відпочинку (за умов дотримання законодавства та ПДР)

Збільшення засобів для поліпшення умов відпочинку (маючи місце в транспорті ви обираєте довільну кількість обладнання, маючи спеціально обладнаний транспортний засіб ви можете відпочивати в більш широкому погодному діапазоні)

Збільшується географія відвідуваних місць відпочинку, мобільність.[4]

Але є і негативні фактори які теж слід взяти до уваги перш ніж обирати караванінг як форму відпочинку:

Наявність спеціального транспортного засобу кемперу/автодому, або хоч якогось транспорту (що є не завжди дешевою справою якщо придбати власний або брати в оренду)

Відсутність якісного дорожнього покриття в перспективних місцях відпочинку.

Мала кількість в Україні облаштованих автокемпінгів, або низький рівень комфорту.[19]

Не зважаючи на наявність негативних факторів ми в своїй роботі пропонуємо розглянути ряд рекомендацій щодо організації та технічного забезпечення караванінгу. Перше з чого треба почати це охарактеризувати види караванінгу які включають наступне – використання автодому/кемперу або дім-причеп/трейлер.

Автодім або кемпер – основна технічна особливість полягає в тому, що це є монолітна колісна конструкція яка являється одночасно і транспортним засобом і місцем проживання. Даного типу транспортні засоби можуть бути різного типу в залежності від модифікації, формату побудови і метою використання. Поцікавившись більш поглиблено ви можете спостерігати на ринку або на просторах інтернету довільні переробки в будинки проживання різного типу мінівени, пікапи, буси, навіть автобуси, але якщо ми розглядаємо спеціалізоване виробництво будинків на колесах то є пропозиції від провідних автовиробників світу і пропонувані умови комфорту нічим не поступаються повноцінному житлу для використання до 10ти проживаючих одночасно. Зважаючи на великий різновид технічного облаштування та інтер'єрного оснащення цінова політика такого кемперу доволі не маленька, а зважаючи на момент періодичного використання то володіння таким транспортом є комерційно не вигідним. Інша справа коли автодім можна взяти в тимчасову оренду і тут теж виникають певні труднощі перша з яких це мала пропозиція на ринку, а друга наявність у орендаря категорії яка дає змогу керувати подібним транспортним засобом, але найголовніший безпековий момент заключається в досвіді та навичках водіння такого транспорту. А виходячи з цього сучасний український мандрівник використовує власне модифіковане авто для караванінгу, проте дані операції по модифікації можна провести як самостійно так і з допомогою спеціалізованих тюнінг-ательє, що по своєму перетворює процес модифікації в певного типу філософію долученості до громади кемперів, справжніх поціновувачів кемпінгового відпочинку.[25] Слід розглянути мінімальне наповнення кемперу, щоб мати узагальнене уявлення про цей транспортний засіб, незалежно від його вартості. Сюди входять наступні засоби: розкладні ліжка, шафи столового оснащення, газова плита з балоном, автохолодильник з адаптером, розетки, оснащення умивальних та інколи душових пристроїв з запасом

води, телевізор, мікрохвильовка, автономний кондиціонер, сонячні панелі та акумулятори до них, навіси від сонця і дощу та багато іншого. За наявності запасів води і газу у вас є можливість певний період відпочивати подалі від цивілізації, а якщо ваш кемпер утеплений то це розширює переваги відпочинку в холодну пору року. Окрім ціни автодім переважає над іншими видами караванінгу це відображається у відкритому доступі в середині кемперу не виходячи з авто, це підвищена маневреність (на відміну від причепів).

Наступний вид караванінгу полягає використанні будинку-причепу або трейлеру. Особливістю даного засобу відпочинку є те що це окрема конструкція розташована на колісній базі і не має власного двигуна внутрішнього згорання, а а переміщається завдяки окремому транспортному засобу. Так само як і в першому варіанті наповнення і розміри можуть кардинально відрізнятись, що практично не поступаються за комфортом автобудинкам. Об'єм причепу може обмежуватись лише потужністю автотранспорту який його буксирує, а це також вимагає відповідних категорій та навичок буксирування. На ринку України даного типу трейлерів доволі достатня кількість на будь яку цінову категорію, проте всі вони є експортованими з інших країн, так як власного виробництва в нас поки немає. Даного типу причепи на 30-50% коштують дешевше від самохідних автобудинків, проте на вторинному ринку ця різниця ще суттєвіша. Разом з тим причепи мають ряд своїх переваг та особливостей які теж слід розглянути, задля чистоти експерименту.[26] Основною перевагою, ми вже вказали, є ціна і наявність на нашому ринку, разом з тим є економія коштів під час експлуатації та транспортування адже використання невеликих транспортних засобів дає економію у витраті пального, до того ж є можливість швидкого одноденного турне залишивши причіп у кемпінгу, проте це може бути і недоліком. Певним недоліком є й наявність навичок водіння з автоприцепом, адже їздити по звивистим

дорогам та паркуватись з автоприцепом ще те задоволення. То ж стверджувати що якийсь з варіантів є кращий від іншого не є правильним, ви самі в праві обирати собі вид караванінгу врахувавши наші дослідження, на сьогодні в Україні не дуже багато пропозицій що до здачі в оренду караванів, але навіть ті що наявні теж пропонують певні умови. Перш за все слід розуміти що це є не дешево, як ми вже вказали мають бути певного типу категорії для водіння, оформлення страхового полісу, планування подорожі теж вимагає певних умовностей адже існує повернення каравану в місце оренди на відміну від ситуації при оренді простого авто яке можна залишити в точці прибуття без повернення в зворотному порядку. Таким чином ми розглянули основні види караванінгу та його технічні особливості. Зауважимо, що розвиток кемпінгового туризму спонукає до розвитку так би мовити нішевих та певним чином допоміжних бізнесів, а саме здача в оренду транспортних засобів для подорожей, надання технічних послуг що до переобладнання існуючих авто, оснащення додатковими засобами комфорту, та продаж аксесуарів для них.[19]

Проте є незмінні речі які ми теж проаналізували і рекомендуємо взяти до уваги під час організації кемпінгового відпочинку. Обравши вид караванінгу у нас виникає наступне питання, яке полягає в обранні місця відпочинку і тут постає два класичних варіанти це – організований кемпінг або відпочинок «дикуном». Маючи велику перевагу в автономності при відпочинку на власному транспорті, єдине чим ви обмежені так це наявністю дороги та законодавством. З причин наявності дороги пояснювати багато не треба, бо або вона є або далі проїзд не можливий, інша річ законодавчі моменти організації вашої стоянки, на щастя в Україні суворі обмеження щодо «дикого» відпочинку відсутні, головне щоб це не була приватна територія, або місце приналежне до стратегічного об'єкту.[24] Якщо ви плануєте подібний відпочинок в Європі, то там ситуація кардинально інша,

відпочинок дозволений лише у спеціально відведених кемпінгах інакше це порушує закон, звісно втрачається близькість до природи, але з'являється доступ до засобів комфорту. Популяризація кемпінгового відпочинку в Україні розпочата не так давно, тому відношення до саме караванерів ще не настільки розвинулось, а разом з тим і місць для стоянок мало на відміну від наметових кемпінгів.[25] Тож відпочинок «дикуном» у караванерів залишається чи не єдиним виходом відпочинку. В другому розділі нашої роботи ми більш достеменно розглянемо приклади і локації наявних місць для відпочинку караванерів. А зараз слід розглянути питання підготовки до відпочинку караванінгом. Перше з чого починається підготовка до подорожі це – планування, в даному випадку сюди входить планування маршруту, планування місць поповнення провізії, засобів енергоживлення, заправка паливом та ін, до планування також відносимо створення розкладу переміщення, вивчення особливостей маршруту, а особливо дорожнього покриття бо це може серйозно сповільнити ваше переміщення, планується також відвідування історичних або пам'ятних місць, які працюють за графіком. Хоч і дотримання плану не є обов'язковим при довільному мандрюванні, але це вже як частина всього процесу. Наступний етап являє собою підготовку транспортного засобу та відпрацювання навиків управління сюди входить наступне – перевірка технічного стану транспортного засобу (ТО) перевірка наявності розхідних запасних частин та ознайомлення з усуненням їх поломок (набір інструментів, буксирувальний трос, запаска, домкрат, охолоджуючі рідини, запасні лампочки до зовнішніх попереджувальних сигналів та ін.) це стосується обслуговування як авто так і автобудинку і трейлера. Потурбуйтеся про запаси продуктами харчування та води, а також про справність енергоносіїв та поповнення їх (газ, пальне, акумулятори освітлення). Далі організуйте енергомістке розміщення та закріплення всіх речей в середині кемперу, і ось тут

найцікавіший психологічний момент, ви забажаєте взяти дуже багато речей та засобів комфорту, а насправді це буде зайвим і це складно усвідомити. Наступним прийомом являється тестова поїздка по бездоріжжю до одного кілометра протяжністю, яка дасть вам інформацію про неправильне розміщення та закріплення ваших речей, для водія також є важливим правильне розбалансування ваги речей по транспортному засобу, бо з'їхавши у майбутньому на бездоріжжя ви можете стикнутися з рядом проблем управління транспортом, це стосується всіх видів караванінгу. На цьому безпекові організаційні моменти не закінчуються, протягом всієї подорожі водій має перевіряти стан авто та надійність з'єднання з причепом. Слід ще додати що до виносних засобів комфорту то їх ви берете відносно плану відпочинку за потреби (парасолі, лежаки, крісла, грилі, та ін.). Що стосується особистих речей які слід взяти в дорогу то ми не будемо на цьому зупинятись з причин індивідуального підходу кожного відпочиваючого так само і що до продуктів харчування, бо кожен обирає за власними уподобаннями та фінансовими можливостями, єдине слід зазначити так це наявність аптечки з набором ліків загального використання та індивідуальних потреб подорожуючих. [20]

Підводячи невеликий підсумок можемо сказати, що караванінг підходить всім для відпочинку і поновленню сил, в незалежності від фізичної підготовки, віку, можна сказати що це вже певна філософія відпочинку, а не тільки поновлення життєвих сил. До того ж з технічної точки зору він майже нічим не поступається відпочинку в класичних готельних номерах хоч і має свої особливості.

Наступним рекомендаційним пунктом який стосується кемпінгового відпочинку є його культура. За умов, що даний вид відпочинку відносно новий для українців, слід нам брати до уваги досвід європейських країн, і звернутись до ряду рекомендацій. Перш за

все слід дотримуватись під час відпочинку саме того за чим ми приїхали – тиша це є основною особливістю віддаленості від цивілізації, тож якщо ви приїхали відчутти спокій, послухати спів пташок, дзюрчання струмка та багато інших природніх звуків зважте на те що ви своїми зайвими звуковими втручанням можете порушити не тільки гармонію, а і злякати мешканців лісу. Тож дотримуйтесь тиші і навчіться насолоджуватись нею. Наступним фактором є чистота – ми всі прагнемо відпочинку в умовах чистої природи і навряд чи будемо раді спогляданню залишків чужого сміття, або запахам залишених органічних відходів, то ж зважте на це і не залишайте після себе власного, а в ідеалі незайвим буде прибрати і залишене іншими менш свідомими відпочивальниками, такими вчинками ви покажете гарний приклад як оточуючим так і власним дітям, адже окрім нас самих про нашу екологію ніхто не подбає. Наступним безпековим фактором є використання відкритого вогню, адже ми розуміємо романтизм та колорит використання вогнищ проте є ряд особливостей його організації це обрання місця, не слід розводити вогнище на новому місці якщо наявні сліди попередніх вогнищ, слід також потурбуватись про огороження місця вогню, що до використання горючих матеріалів то слід використовувати або привезені з собою або зібрані сухі дрова, пиляти живі рослини категорично забороняється і най головне – не залишайте вогнище без догляду. Дані побажання стосуються не тільки відпочиваючих в кемпінгаг, а й інших туристів. [14]

1.4 Глемпінг – сучасний тренд та різновид кемпінгу

Якщо ми звернулись до актуальних на сьогодні видів кемпінгу в Україні, то слід розглянути такий різновид як глемпінг, як його ще називають комфортний кемпінг. Повертаючись до історії створення даного виду кемпінгу слід зазначити, що ця історія не нова проте має свої особливості. Довгий час кемпінги були поширеним і улюбленим

відпочинком поколінь відпочивальників, але згодом споглядати та надихатись природою стало набагато комфортніше, ця еволюція вилилась у сучасний різновид відпочинку – глемпінг який мав на меті не обмежувати відпочивальників у комфорті.[30] Поєднуючи у собі філософію комфорту, вишуканості. Форми глемпінгу існували досить давно, разом з розквітом торгівлі, заможні люди намагалися всіма силами створювати для себе під час подорожей гарні умови для споживання, а пізніше до цього ще додалося естетичне споглядання та вивчення природи навколо. В останні часи це стало доволі популярне і модне явище яке дає можливість для організаторів туристичного бізнесу мати більшу можливість для заробітку та розширення спектру туристичних послуг. Хоча філософія відпочинку мало в чому відрізняється від класичного кемпінгу та наведеного вище караванінгу і полягає дотичність до природи тільки в більш вишуканих умовах.

Хоч філософія і не має суттєвих відмінностей проте ключові параметри дещо різняться між кемпінгом та глемпінгом тож давайте розглянемо їх по пунктах. Перш за все це умови перебування – глемпінг на відміну від кемпінгу забезпечує клієнтів більш комфортним перебуванням яке передбачає використання зручних ліжок, ванні кімнати, наявність в приміщеннях електрики та певного типу меблеве забезпечення. Наступною відмінністю є наявність закладів харчування з певним рівнем сервісом і на відміну від кемпінгу клієнти не готують власноруч на вогнищі, разом з тим вживання їжі також відбувається в спеціально відведених комфортних умовах за необхідності з використанням допоміжного персоналу, чого ж звісно не буває у кемпінгах. В наступній відмінності ми вбачаємо пряму дотичність до природного середовища в процесі проживання в кемпінгу (відкрите вогнище, ночівля в наметі) то в умовах глемпінгу технологічна продуманість дає можливість дотичності до природи в комфортних умовах. Наступна технологічна особливість глемпінгу має на меті

абсолютну віддаленість від загальних місць відвідування разом з тим даючи можливість унікальним враженням від мальовничих місць, в свою чергу кемпінг тяжіє до місць масового використання. [28]

Щоб створити незабутні враження від відпочинку в кемпінгу та глемпінгу слід дотримуватись переліку порад як і у випадку з караванінгом ми дослідили та адаптували до запитів вітчизняного мандрівника. Першим пунктом в організації відпочинку виступає дослідження та обрання місця відпочинку, на сьогодні це доволі просте завдання, почитавши відгуки про те чи інше місце відпочинку ви аналізуєте наскільки воно відповідає вашим вимогам та інтересам як туриста, а разом з тим вивчаєте цінову політику. Наступний пункт організації відпочинку стосується збору особистих речей, якщо в караванінгу ми його пропустили то в глемпінгу він взагалі спрощений і включає в себе тільки особисті речі, туалетне приладдя та індивідуальні засоби активного або пасивного відпочинку (якщо такий планується або є у вас наявності). Складіть план вашого активного відпочинку на природі (рибалка, відвідування пам'яток, рафтинг, велотуризм). Наступний пункт стосується всіх видів відпочинку і ми його вже розглядали – збереження довкілля і прибирання після власного відпочинку, разом з тим дотримання правил розпорядку глемпінгу та кемпінгу. При дотриманні всіх факторів планування будьте готові до форс мажорних впливів, які стосуються зміни погодних умов, особливостей дорожніх ситуацій, тож будьте готові до поточного зміну плану подорожі та наявності його варіантів. [26]

Далі слід зазначити особливості конкретно глемпінгу, враховуючи його специфіку та види. Саме форма помешкання і вносить специфіку класифікації організації глемпінгового відпочинку. За формою існують наступні види – це розташування відвідувачів у наметах, так, саме використання класичного підходу кемпінгу дає можливість відчути колорит перебування в кемпінгу, проте є ряд доповнень які включають

наявність стаціонарних меблів, а особливо ліжок, наявність ванних кімнат з належним начинням, такі намети є дуже просторими та комфортними. Наступними формами розташування є невеличкі будиночки з наявними умовами, що зазначені у попередньому прикладі, з єдиною відмінністю в матеріалах будівлі та в певному розумінні жорстким дахом, разом з тим наявна електрика та опалення. Наступним прикладом розташування відвідувачів є будиночки які знаходяться на деревах, маючи так само засоби комфортного проживання вони занурюють клієнтів в атмосферу певного дитячого романтизму та максимально наближають до єднання з природою. Наступний приклад є найновішим технологічним рішенням і являє собою прозору напівсферу яка знаходиться на спеціально оснащених платформі, знаходячись віддалено дає можливість відчутти себе розкритим перед природою, а в зимовий період дає можливість відчутти контрастні настрої сприйняття впливу природи. Разом з тим напівсфери забезпечені максимальним комфортом перебування включаючи наявність електрики, засобів обігріву, ванних кімнат та багато іншого. І ще один різновид розташування туристів вбачає використання старих кемперів на стаціонарній основі, які переобладнані в доволі стильні і затишні помешкання, а також мають всі зручності як в домашніх умовах, хоча і мають специфічний екстер'єр. [15]

Що до актуальності відпочинку в глемпінгах то є окрема тема розділу, її ми розділили на дві частини. Першу, що стосується актуальності відпочинку, його філософії та організації з точки зору відпочиваючого ми розглядаємо зараз, а з точки зору організації бізнесу та технічних особливостей ведення бізнесу ми розглянемо в наступному розділі посилаючись на конкретні кейси від організаторів та власників існуючих глемпінгів. Тож повертаючись до питання відпочинку в глемпінгах ми помітили тенденцію організації максимального забезпечення комфорту. Наведемо деякі факти

організації додаткових послуг на території глемпінгового поселення – це ресторан, басейн, можливість використання квадроциклів, рафтинг та багато інших послуг, які притаманні повноцінним готельно-відпочинковим комплексам. Забігаючи наперед слід зазначити що це відображається у відповідній ціні відпочинку в глемпінгу і тут назва глемпінг відповідає сама за себе – «гламурний кемпінг». В ході дослідження сайтів окремих закладів (посилання, назви і фото подані в додатка) ми часто зустрічали відгуки що до цінової політики яка перевищувала навіть аналогічні за рівнем європейські глемпінги, тому це питання вимагало додаткового вивчення. А от тут і відобразилась бізнесова ментальність наших громадян, ціноутворення не має нічого спільного з затратною частиною на організацію та на забезпечення функціонування бізнесу. Вона спирається суто на маркетингові підходи, що до моди, малої конкуренції та певної регіональної монополії. Будемо відвертими в даному випадку пандемія зіграла на бік поширення і збільшення напливу відпочивальників в глемпінгах і маючи статистичні посилання на різні туристичні платформи ми прослідковуємо зріст відвідувачів на 80% у 2019-2020 роках, що становить нереальну різницю в порівнянні з класичними готельними комплексами. З тої кількості глемпінгів які ми дослідили, а це близько 40 офіційно зареєстрованих бізнесів, близько 65% вийшли в перший рік своєї діяльності на точку беззбитковості. Відповідно до отриманої інформації ми можемо сподіватись на зворотній процес ціноутворення, в чому ж він полягає ми спробуємо відповісти спираючись на логіку та прогнозуючи поведінку бізнес спільноти.[4] Як відомо розуміючи бажання швидкого збагачення за умов невеликих капіталовкладень найближчим часом можна прогнозувати перенасичення туристичного ринку пропозиціями відпочинку в глемпінгових містечках, також слід розуміти розповзання даного тренду на всі регіони України де є можливість відпочивати, навіть за умов війни. Тож можемо

прогнозувати логічне зниження ціни у зв'язку з ростом конкуренції на ринку пропозицій для відпочинку. Але це всього наше припущення і чи воно буде вірним найближчими роками буде зрозумілим. Проте повертаючись до актуальності, на сьогодні, даного виду кемпінгового відпочинку ми можемо запропонувати критерії і шляхи підбору саме тих місць які нам цікаві. При бажанні організувати кемпінговий відпочинок і почавши його планування ми рекомендуємо звернутись до ряду груп у Facebook та інших джерелах навіть у Google Maps щоб вивчити місця розташування глемпінгів, а разом з тим почитати відгуки реальних відпочивальників, розглянути перелік послуг місця яке вас зацікавило, і будемо відвертими зрозуміти наскільки це ваш вид відпочинку і на скільки затрати відповідають очікуваним результатам. [Тож зібравши всю інформацію ви робите власний вибір та починаєте планувати власний відпочинок. Є більш простіший спосіб, всі ці дослідження можна перекласти на туристичного оператора за певну оплату, і разом з тим отримати готову дорожню карту та інформаційні рекомендації, що до самого процесу відпочинку. [27] Але є завжди певне – але, та інформація, яку ви отримаєте у відкритих джерелах буде актуальною на момент її написання, а на момент прибуття на місце вас може очікувати зовсім інша картина, адже зважаючи на швидкоплинність процесів зміни у інтер'єрі як і в екстер'єрі закладів туризму відбуваються швидко і не завжди в кращий бік, адже ніхто не відміняв зношуваність матеріалів та їх застарівання, проте будемо сподіватись лише на позитивні зміни. Також відомість і попит на подібні місця відпочинку може грати не на користь самого відпочинку, адже згадана філософія базується на єднанні з природою та якнайближче її споглядання, а маючи переповнений кемпінг відпочивальниками, які не завжди ведуть себе толерантно то краса природи може предстане перед вами у інших фарбах та звукових супроводах, тому даний фактор краще уточнювати і враховувати у

організаторів завчасно. І ще один критерій хотілось би зазначити при обрані місця відпочинку це мова спілкування персоналу та оточення, адже виходячи на ринок туризму слід брати до уваги питання іноземних відвідувачів і ті мовні бар'єри з якими вони можуть зіткнутись при користуванням додатковими послугами, а разом з тим слід не забувати що відпочиваючи в Україні іноземні туристи мають знайомитись з нашою культурою, мовою, побутом та багатьма іншими особливостями нації. Бо на сьогодні мода на все українське саме в розквіті, хоч нажаль і з причин не зовсім позитивних. [24]

Підводячи підсумок розділу можемо стверджувати, що Україна має великий потенціал у розвитку туристичного бізнесу, а саме у сфері кемпінгового відпочинку.

РОЗДІЛ II

СУЧАСНИЙ СТАН КЕМПІНГОВОГО РУХУ В УКРАЇНІ

2.1 Основні регулятори кемпінгового бізнесу

Перш ніж перейти до розгляду і характеристики існуючих кемпінгових стоянок в Україні, нам треба розглянути мотиваційну складову що до створення бізнесу в даній галузі. Першим критерієм визначення актуальності послуги є вивчення затребуваності даної пропозиції на ринку туристичних послуг.[24] І тут ми стикаємось з певною проблемою – об'єктивність зібраних даних буде відносною тому що більшість з досліджених кемпінгів є приватними і ділитись реальною інформацією про ліквідність мало хто погоджується, а інколи і навмисно занижується показник прибутковості. Наступна причина це невизначеність класифікації для власника про сам кемпінг. Проте є і зворотній бік проблеми – люди які створюють кемпінгові локації потрапляють у своєрідну «теплу ванну» від діючих власників і тут слід зрозуміти мету цієї дезінформації. Не вказуючи назв та осіб від яких ми отримали рекомендації була проведена певна інформаційна аналітика, яка виявила наступні речі – коли ми спілкувались з власниками кемпінгів безпосередньо під час замовлення «номеру» чи вже на місці, а разом з тим запитували про причину формування високої ціни то отримували ряд відповідей про складність ведення бізнесу, дороговизну утримування та обслуговування кемпу в цілому, також на великі затрати на будівництво та землю, ну і так далі.... А от коли ми звертались до консалтингової фірми та підрядника з будівництва кемпінгів, а особливо глемпінгів – то чули кардинально інше, що це на сьогодні найперспективніша галузь відпочинку, що рентабельність на рівні повернення коштів буквально за перший сезон роботи і так далі. Третій варіант був запропонований власниками мережевих готельно-

туристичних підприємств і вбачав вкладання коштів у поширення вже існуючих кемпінгів.[27, 23] Тож ситуація склалась доволі спірна і нам слід відноситись до інформації дуже об'єктивно.

Тож давайте розглядати дане питання як організатори бізнесу, який вкладає власні кошти і хоче отримати реальні маркери та показники рентабельності.

Як і будь які бізнес-процеси в туристичному бізнесі слід починати аналіз кон'юнктури ринку даної послуги та розуміти хто буде вашим клієнтом

Пропозиція не перевищує попит, тож відповідь є однозначно позитивна. Хоча є своя тенденція відпочинку вихідного дня. Що в цілому не завжди позитивно на дохідності і використання робочої сили

Хто є клієнтом? В даному випадку залежить від форми кемпінгу – якщо це класичний кемпінг то маємо поціновувачів близькості до природи, якщо розглядаємо глемпінгові стоянки то наш клієнт свідомо готовий переплачувати за комфорт.

Підсумовуючи цей пункт ми робимо висновок, що на сьогодні ми маємо попит і ми маємо клієнтуру.[18]

Наступний пункт організації хотілось би присвятити питанню як може виглядати ваш кемпінг та з чого його будувати, а відповідно яка його ціна.

Всі експерти в один голос стверджують, що головне для створення кемпінгу це земля з правом власності (але ж ми розуміємо, що вона має бути у вигідному положенні), а от спектр цін дуже різний (і це є невизначеною складовою).

Форма споруд залежить від концепції власників, або від умов франшизи. (знову невизначена варіативність)

І кінцеве питання це ціна. В даному питанні наводимо приклад від керуючого партнера мережі глемпінгів Сергія Боева (з умовою актуальної ціни на довоєнний період) то вартість одного глемпінгу з

десяти наметів з вихідними умовами становить близько ста тисяч доларів США. Прогнозована окупність орієнтовно від 2х до 5ти років. Тож висновки очевидні.[23]

Звертаючись до тверджень і порівнянь формування цінової політики на відпочинок у кемпінгу, яке ми розглядали у попередньому розділі, можемо зрозуміти певну завищеність цін на відпочинок. Але як відомо на кожен товар є свій покупець і своя ціна.

І найосновнішою причиною актуального розвитку кемпінгового відпочинку є вдало організований маркетинг та реклама. В даному випадку тема не зовсім розкрита, спілкуючись з туристичними агентствами та безпосередньо відпочиваючими можемо дійти висновку, що поінформованість про кемпінги не зовсім відпрацьована і клієнти найчастіше дізнаються про локації від таких самих відпочивальників, а на то є вже згадана причина – більшість кемпів є приватними невеличкими локаціями які не зможуть організувати собі належну рекламу та маркетинг з об'єктивних причин. Хоча на сьогодні маючи сторінки у фейсбуці та інстаграмі немає особливої проблеми рекламувати локацію та послуги, адже маючи позитивні враження ваших клієнтів ви можете отримати відповідно позитивний рекламний контент, а разом з тим фідбек, проаналізувавши який маєте можливість удосконалити свої пропозиції.[27] Такий підхід дає можливість рекламувати кемпінг безкоштовно, але вимагає відповідного рівня надання послуг та організації всіх бізнес-процесів у вашому закладі. Адже слід розуміти, що як позитивна так і негативна інформація про вас буде відома всім хто цікавиться вашим закладом. Тож працюйте над комунікацією з потенційним клієнтом завчасно і це дасть можливість бути успішними.

2.2 Пропозиції та характеристики кемпінгових стоянок

України

Повертаючись до основної тематики нашої роботи слід зазначити достеменність географічного розташування кемпінгових стоянок в межах всієї України, для цього ми звернулись до різного типу джерел та відвідали деякі з них. Саме це дає можливість в певній мірі взяти на себе відповідальність і погодитись з твердженням багатьох власників бізнесу по відношенню до географічного розташування – в незалежності від регіону України для успішного ведення туристичного бізнесу потрібне лише одне – це гарний краєвид та природа. Разом з тим не слід випускати з уваги спектр додаткових послуг, які досить часто стають значною статтею дохідності це може бути – рафтінг, велотуризм, прогулянки на квадроциклах, і багато інших розваг для ваших і не тільки ваших клієнтів. [26]

Тож вашій увазі пропонується перелік кемпінгових локацій з географічною приналежністю та коротким описом з відкритих джерел, та без рекламної функції. Перш за все пропонуємо розглянути кемпінги західного регіону України, на це у нас є декілька причин- більшість з них ми відвідали особисто і нам вдалось поспілкуватись з власниками або управляючими безпосередньо, а другою важливою причиною, що на відміну від кемпінгів південно-східних регіонів вони продовжують працювати під час війни.

Притулок «Явірник» - дана локація знаходиться в горах і являється відновленою стоянкою з майже столітньою історією, має можливість розміщати відвідувачів у наметах та окремих будівлях з комфортними умовами проживання. (додаток)

Кемп «Білий слон» - доволі відома стоянка яка знаходиться біля однієї з най непростіших для сходження гір Карпат – Піп Іван, в даному закладі можна орендувати готові комфортні будиночки та розміщати власні намети. З комфорту наявний майже весь спектр послуг.

Кемпінг «Петрос» має доволі не мало місця для розташування наметів, та зручності для перебування власним авто, розташований поблизу смт Ясіня.

Кемпінг «МС6» розташований у селі Славське, недалеко гори Тростян, один з найбільш наближений за підходом до класичного кемпінгу, але разом з тим надає ряд комфортних послуг у готуванні їжі та гігієни, для поціновувачів спостерігати за зорями являється певною знахідкою

Кемпінг «Мала річка» одна з найбільш про рекламованих стоянок біля села Корчин, має ряд комфортних умов та розширив надання додатковими послугами (оренда велотранспорту та наметів)поряд знаходяться ряд відомих туристичних локацій та можливість їх відвідування власним автотранспортом.

Глемпінг «Gm Eco Bubble» даний заклад знаходиться недалеко від Буковеля, розміщення відпочиваючих у напівпрозорих сферах з усіма зручностями дає можливість поринути у єднання з природою не вторачаючи при цьому благ цивілізації

Глемпінг «Luxigu» наведений кемпінг розташований неподалік Мукачево Закарпатської області, на відміну від попереднього глемпінгу пропонує відвідувачам розміщення у наметах підвищеного комфорту з наявними кондиціонерами та багатьма іншими засобами комфорту, а разом з тим знаходиться у 35км від аеропорту Ужгорода. (надаються трансферні послуги до аеропорту)

Звісно дати опис всім існуючим закладам західного регіону ми не можемо суто фізично, але найбільш відомі і прогресивні заклади Львівської, Закарпатської та Івано-Франківської областей ми представили. Наступні кемпінги наведені нижче матимуть певну характеристику яка їх поєднує з причин розташування в одному регіоні і приналежність до водних видів спорту.

Рафт-кемпінг «Зелена черепаха» відповідно до назви даний комплекс орієнтується на активних відпочивальників які готові проявити себе у скелелазанні або у сплаві на човнах, в наявності доволі широкий спектр комфортного забезпечення перебування з додатковими місцями для грилю та орендою каяків та рафтингу. Місце знаходження даного кемпу Мигія.

Рафт-табір « Брояка» має також орієнтацію на активного відпочиваючого і знаходиться також у Мигії, передбачає кемпінговий формат перебування як у наметах так і окремих будиночках, разом з тим має схожий набір послуг як і впопередньому закладі.

Класифікуючи даного типу кемпінги ми можемо узагальнити підходи до організації даного типу локацій які у більшій мірі спрямовані на надання додаткових послуг як для професійних спортсменів так і для любителів.

Наступний кемпінговий регіон ми можемо характеризувати лише за роботою у довоєнний період, з причин окупації майже з перших днів війни та навіть після деокупації не те щоб робота а існування людей під великою загрозою. Мова йде про правобережну від Дніпра Херсонщину. Одразу хотілось би виділити спільні риси наведених кемпінгів, обидва вони знаходяться на берегах водойм і майже з однаковим переліком додаткових послуг одним з яких є каякінг та рибальство.

Кемпінг «Козак» - назва данного кемпінгу походить саме від місця його розташування на березі річки Козак, притоки Дніпра в Бериславському районі Херсонщини, для комфорту відвідувачів пропонується насипний пляж, доступ до інтернету, душ, згаданий перед цим каякінг, автопарковка та безпосередня близькість до населених пунктів. Розміщення відпочиваючих передбачається як у наметах так і у стаціонарних будиночках.

Кемпінг «Скелька» також знаходився у Херсонській області поблизу Станіславського каньйону на березі Дніпро-бугського лиману, пропонував розміщення у наметах для поціновувачів каякінгу та скайсерфінгу, розділ комфорту включав в себе оренду спорядження для зазначених видів спорту, доступ до зручностей та безкоштовний інтернет, автостоянка та ін.

Даний перелік обрався нами з певних причин, авторам вдалося свого часу відвідати всі з зазначених кемпінгів та на власні очі оцінити всю специфіку їх організації та роботи, а разом з тим отримати незабутній досвід перебування.

Задля об'єктивності експерименту ми наводимо приклад кемпінгів в інших регіонах, але вони більше стосуються одного з різновидів кемпінгу – глемпінг. В незалежності від області розташування (Київська, Черкаська, Одеська та ін.) ми виділили спільну рису – всі вони знаходяться неподалік великих міст, мають доволі потудну систему комфортного забезпечення проживаючих і мають відношення до великих мережевих готельних підприємств, що дає можливість проводити відповідну маркетингову політику та рекламну програму. Тому за бажанням інформацію про дані компанії можна знайти без особливих зусиль. А ми в свою чергу подамо інформацію в додатках у відповідній формі.[27. 22]

Роблячи короткий підсумок розділу хотілось би зазначити наступне – шанс на розвиток кемпінгового бізнесу в Україні існує дуже великий, і як надиво навіть ті підприємства які вже працюють набувають власного типажу та беруть все найкраще від іноземних прототипів, що дає змогу напрацювати власну індивідуальність та пропонувати клієнту якісну послугу, яка після перемоги ще здивує багатьох іноземних туристів.

ВИСНОВКИ

Проводячи наше теоретичне дослідження в умовах активних бойових дій на території нашої країни, для нас було приємним здивуванням виявити, що кемпінговий бізнес на сьогодні не тільки не втратив бізнесових позицій, а й має тенденцію до розвитку. Давайте пригадаємо основні ознаки та саму специфіку кемпінгового відпочинку :

Доступність яка виражається в ціновій політиці.

Зручність, проявом якої є легке обрання місця відпочинку на власний смак, а разом з тим необмеженість законодавством локацій для використання.

Єднання з природою – як основна філософська тенденція яка відобразилась у створенні певного кластеру відпочиваючих.

Комфортність, як прерогатива різновидів кемпінгових стоянок (глемпінг, караванінг).

Разом з тим не забуваємо про те що це був свого часу найдоступніший вид «дикого» відпочинку, який повертає нас у дитинство. Провівши певну аналітику ми дійшли висновку, що в не залежності від географічного розташування кемпінгові стоянки завжди знаходять свого поціновувача, що відобразилось в описі та характеристиках наведених прикладів. Звісно на сьогоднішній день війна унеможлиблює як інтенсивність розвитку кемпінгового бізнесу так і географію його поширення, а разом з тим і повноцінне вивчення всіх перспективних локацій. Проте навіть в регіонах де не ведуться активні бойові дії ми відвідали близько десятка кемпінгів і можемо відобразити основні тенденції кемпінгового руху.

Проте друге основне питання яке ми намагались розкрити це доступність організації кемпінгового бізнесу різних типів. А саме хотілось би зупинитись на глемпінгу та караванінгу, як на нашу думку найперспективнішими різновидами кемпінгу. Зазначимо одразу що

глемпінг на сьогодні знаходиться в більш прогресуючій стадії з причин залученості фінансових та маркетингових вкладень з боку мережевих готельних компаній та використання франшиз у процесі організації бізнесу. А як відомо це спрощує ряд організаційних та технологічних процесів які на себе бере основна фірма. Що до караванінгу в різних його модифікаціях то тут ситуація дещо гірша, але більш перспективна в майбутньому саме для організаторів кемперових стоянок, бо вимагає менших затратних зусиль з боку власника стоянки, а більше покладено затрат на самого туриста (вартість покупки або оренда кемперу), а також на державу (побудова та утримання дорожнього покриття відповідної якості).

Головною рекомендацією, за результатами нашого дослідження, є ствердження що розвиток кемпінгового туристичного бізнесу залежить напряду від активності малого та середнього підприємства, що підтверджено відвідуванням кемпінгових стоянок малих приватних садиб, про які взагалі немає ніякої інформації проте їх рівень обслуговування не гірший від дорожчих закладів. А це свідчить про нерозвиненість інформаційно-рекламної складової та маркетингу. То ж маючи відповідний потенціал все залежить від нас самих.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамов В.В. Спортивний туризм : підручник для студ. спец. Туризм, Менеджмент організацій, Менеджмент готельного, курортного та туристичного сервісу. Харків : ХНАМГ, 2011. 367 с.

2. Брикова Т.М. Тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції «Прогресивна техніка та технології харчових виробництв, ресторанного та готельного господарств і торгівлі. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг». 18 жовтня 2012 р., м. Харків. Ч.1. С.239-240.

3. Бунтова Н.В. Міжнародний досвід розвитку ринку гостинності у форматі кемпінг-послуг та його значення для України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 2017. Випуск №13, частина 1 С.36-39

4. Види туризму: нові та нетрадиційні. URL: <http://referatok.com.ua/work/vidi-turizmu-novi-ta-netradicijni/> (дата звернення: 28.02.2024)

5. Головна сторінка RibasHotelsGroup. URL: <https://ribashotelsgroup.ua/projects/glampin> (дата звернення: 28.01.2024)

6. Дяченко Л. П. Економіка туристичного бізнесу : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 224 с. URL: https://tourlib.net/books_ukr/dyadechko11.htm (дата звернення: 28.01.2024)

7. Енциклопедичний словник-довідник з туризму /Укл.:В.А. Смолій, В.К. Федорченко. К.: Вид. Дім «Слово», 2006. 372 с.

8. Жук П.В. Туристично-рекреаційна сфера регіону як об'єкт дослідження конкурентоспроможності. *Регіональна економіка*. 2022. №2. С. 17-24.

9. Закарпатський інформаційно-діловий портал URL: <http://uzhgorod.in/na-zakarpatti-vidzvituvaly-pro-realizatsiyu-programy-rozvytku-turyzmu-ta-kurortiv/> (дата звернення 14.02.2024)

10. Закон України «Про туризм» № 31, ст. 24 від 05.09.1995 р. із змінами та доповненнями.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-D0%B2%D1%80#Text>
(дата звернення: 28.02.2024)

11. Земліна Ю.В., Полуда В.В. Матеріали Міжнар. туристичного форуму «Туризм в Україні: виклики та відновлення»К.: КНЕУ, 2023. 337 с. С.292-297.

12. Зомковський А. Глемпінг, або люксовий відпочинок далеко від цивілізації. URL: <https://trips.com.ua/podorozhi/hlempinh-abo-lyuksovyu-vidpochynok-daleko-vid-tsyvilizatsii/>. (дата звернення: 28.02.2024)

13. Інформаційні інтернет-ресурси галузей туризму та готельноресторанного господарства : інформ.-довід. вид. / [уклад. : Пітин М. П., Антал Л. В.]. Львів : 2009.

14. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні: навч. посіб. Чернівці : Книги ХХІ ст., 2003. 300 с. 36

15. Ковешніков В. С., Ліфіренко О. С., Стукальська Н. М. Інноваційні види туризму. Економічна наука. 2016. № 4. С. 38-44. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/4_2016/10.pdf (дата звернення: 28.02.2024)

16. Коржилов Л. І. Туризм в Україні. Класифікація та види. Ефективна економіка. 2014. Вип. 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3345> (дата звернення: 28.02.2024)

17. Круль Г. Я. Основи готельної справи : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 368 с.

18. Мальська М. П. Туристичний бізнес: теорія та практика: [навч. пос.] / М. П. Мальська, В. В. Худо. К. : Центр учбової літератури, 2007. 424 с.
19. Мальська М.П., Худо В.В., Цибух В.І. Основи туристичного бізнесу. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 272 с.
20. Михайленко В. Є., Кащенко О.В. Основи біодизайну : навч. посіб. Київ : Каравела, 2011. 224 с.
21. Нечаюк Л. І., Телеш Н. О. Готельно-ресторанний бізнес: менеджмент. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 348 с.
22. Офіційний сайт Державного Комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 28.02.2024)
23. Покропивний С. Ф., Соболев С.М., Швиденко Г.О., Дерев'янку Г.О. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування: навчальний посібник. К.: КНЕУ. 2001.162 с.
24. Положення про Державне агентство розвитку туризму України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1162-2019-%D0%BF#n11> (дата звернення: 28.02.2024)
25. Редько В. Є. Аналіз діяльності підприємств туризму: [навч. посіб.] / В.Є. Редько, К. А. Панасюк. Дніпропетровськ: Акцент ПП, 2015. 242 с.
26. Романова А. А. Види туризму та їх класифікація у контексті сучасних тенденцій розвитку тур індустрії. Економіка і регіон. Полтава: ПНТУ, 2017. С. 13-19.
27. Сайт з пошуку варіантів тимчасового розміщення. URL:www.booking.com (дата звернення 14.02.2024).
28. Терешкін О. Г., Балацька Н. Ю. Проектування об'єктів готельно-ресторанного господарства : навч. посіб. Київ : ХДУХТ, 2012. 340 с. 2016. 135 с
29. Ткаченко А. М. Поняття, види продуктивних інновацій та запровадження їх у підприємство. Економіка та підприємництво. 2015.

№3.С.130-133.

URL:http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2015/3_2015/24.pdf
f (дата звернення: 29.11.2023)

30. Черепахін К. Глемпінг. Що потрібно знати про глемпінги.

Топ-5 глемпінгов в Україні.

URL: <https://vidpochivai.com.ua/uk/blogs/glemping-shho-potribno-znati-pro-glempingi-top-5-glempingov-v-ukraini/>. (дата звернення: 29.11.2023)